

Det Kgl. Kulturdepartement (KUD)
postmottak@kud.dep.no

Dato: 31.10.2014

Vår ref: 14/1214 - 31 GR (14/30738)

Deres ref:

Hørings svar: Staten og Den norske kirke - et tydelig skille

Stavanger bispedømmeråd takker for tilsendt høringsnotat «Staten og Den norske kirke - et tydelig skille». I møte 28. oktober 2014 gjorde rådet vedtak om følgende høringsuttalelse.

Innledning

Stavanger bispedømmeråd støtter hovedinnholdet og intensjonene bak høringsnotatet om å skape et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke. Det synes i hovedsak å være samsvar mellom høringsnotatet og kirkens ønsker, samt nåværende og forrige regjering sine signaler.

Vi støtter den skrittvis utviklingen som departementet legger opp til, og er tilfreds med at det blir stor grad av kontinuitet i utviklingen fram mot en selvstendig kirke. De lovendringene departementet foreslår er et godt grep for å etablere et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke. Samtidig ser vi at de foreslåtte lovendringene har en midlertidig karakter, men er nødvendige for å skape skillet mellom staten og Den norske kirke slik at den ønskede rammeloven for Den norske kirke kan vedtas etter at forvaltningsreformen er gjennomført. Høringsnotatet gir i hovedsak en god overgangsordning både for kirken som institusjon og for de ansatte som får en ny arbeidsgiver.

Stavanger bispedømmeråd mener det er hensiktsmessig at det nå gjennomføres en forvaltningsreform, og at det deretter kommer en reformfase to hvor kirkens forvaltningsnivåer og -oppgaver, kirkens organer og deres innbyrdes myndighets- og ansvarsfordeling gjennomgås og fastlegges i en kirkeordning som Kirkemøtet gjør vedtak om. Det er viktig at det i rammen av forvaltningsreformen i minst mulig grad legges føringer for reformfase to. I høringsnotatet side 20 antydes for eksempel medlemsfinansiering som noe som vil være naturlig å vurdere i reformfase 2. Dette vil kreve en svært grundig vurdering, og det bør vises stor tilbakeholdenhet i denne fasen av reformarbeidet å beskrive dette som en ordning for reformfase to.

Regjeringen har i sin plattform møtt Den norske kirke på en god måte, samtidig som det der gis en retning for utøvelse av en god politikk i forhold til alle tros- og livssynssamfunn. Vi ønsker en stat som fortsatt er støttende overfor Den norske kirke, og som ser verdien og nødvendigheten av en velfungerende folkekirke. Stavanger bispedømmeråd ser det som avgjørende at grunnlovsbestemmelsene for Den norske kirke skal ligge fast, og at det skjer en videreføring av kommunenes ansvar for den lokale kirkes økonomi, soknens rettslige selvstendighet og statens

finansieringsansvar overfor kirken. Det er også nødvendig for selvstendigjøringen av Den norske kirke at det etableres et eget rettssubjekt for Den norske kirke. Hvis forslagene blir iverksatt vil de gjøre Den norske kirke tilstrekkelig selvstendig.

Vi oppfatter det slik at hovedprinsippene i høringsnotatet samsvarer med de vedtak Kirkemøtet 2013 gjorde om den kommende prosessen for å skape et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke.

Vi støtter og gir vår tilslutning til at balansen må opprettholdes mellom det lokale og nasjonale kirkestyret, mellom lekfolkets styringsansvar i valgte organer og prestenes og biskopenes selvstendige ansvar og oppgaver.

Det understrekes i høringen at Den norske kirke har trosfrihet som trossamfunn, og at kirken vil kunne fastsette rammene for trosfelleskapets rituelle liv og trosopplæring. Det er viktig at det tas hensyn til dette i forhold til de krav og forventninger som staten stiller til kirken gjennom ordningen med rammetilskudd.

Vi støtter høringens anliggende om at Den norske kirke skal være demokratisk ved at kirken tilsetter sine ledere og at det enkelte medlem har innflytelse gjennom valg.

KAP. 3 DEN NORSKE KIRKES RETTSLIGE HANDLEEVNE

Den norske kirke som rettssubjekt

Stavanger bispedømmeråd legger til grunn at den ordningen som høringsnotatet skisserer for opprettelsen av et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke er hensiktsmessig. Nasjonale og regionale organer blir instanser som opptre på rettssubjektets vegne. Dette betyr at Kirkerådet og bispedømmerådene i liten grad tildeles myndighet etter bestemmelser i kirkeloven, men handler på delegert myndighet fra Kirkemøtet.

Vi mener at Den norske kirke er tjent med at soknene som rettssubjekt og Den norske kirke som rettssubjekt beskrives mest mulig likt i kirkeloven § 2. Samtidig kan det bli krevende at en omtaler både det nasjonale rettssubjektet som «Den norske kirke», samtidig som Den norske kirke som trossamfunn, inkludert soknene som rettssubjekt, også omtales som Den norske kirke. Vi anmoder departementet om å vurdere om kirkeloven § 2 annet ledd kan omformuleres for å skape større klarhet i begrepsbruken.

Soknene som rettssubjekt

Høringsnotatet legger til grunn at soknets nåværende rettslige selvstendighet videreføres og at selvstendigheten ikke skal svekkes. Det er likevel viktig at det holdes fast på at Kirkemøtet som det øverste representative organet i Den norske kirke kan treffe bestemmelser som gir rammer og vilkår for virksomheten i soknene. Dessuten må hjemmelen i kirkeloven § 24 tredje ledd videreføres slik at Kirkemøtet kan fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for stillinger der soknet har tilsettingsmyndigheten. Det at Kirkemøtet som det øverste organet i Den norske kirke fastsetter kvalifikasjonskravene vil være med på å sikre kvaliteten på de tjenester som kirken tilbyr.

Det nasjonale rettssubjektet vil ikke være ansvarlig for hvordan soknene ivaretar sin funksjon som arbeidsgiver. Vi vil stille spørsmål ved om hvorvidt Kirkemøtet som øverste organ for det nasjonale rettssubjektet uten eksplisitt hjemmel i formell lov kan etablere og videreføre biskopenes tilsynsfunksjon med soknets organer og ansatte.

Stavanger bispedømmeråd påpeker viktigheten av at biskopens tilsyn med soknets organer og tilsatte står fast i framtiden. Tjenesteordning for biskoper § 1 lyder:

Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning, og også gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse.

Biskopen ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordninger, og at også andre som er vigsløst til tjeneste i kirken virker og lever i samsvar med vigsløstens formaning og løfte.

Biskopen fører tilsyn med at de kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære.

Vi vil særlig påpeke viktigheten av biskopens nåværende hjemmel om å gi bindende pålegg overfor soknets tilsatte gis nødvendig hjemmel i lov.

Stavanger bispedømmeråd vil også stille spørsmål ved om biskopens myndighet til forordning av gudstjenester i soknene er så inngripende overfor soknene at forordningsmyndigheten krever hjemmel i lov.

Vi støtter at kirkelovens § 38 videreføres slik at forvaltningsloven og offentleglova fortsatt skal gjelde for virksomheten i de lovbestemte kirkelige organene.

Kirkemøtet

Stavanger bispedømmeråd støtter at kirkeloven § 24 tredje ledd videreføres slik at Kirkemøtet fortsatt har hjemmel for å vedta retningsgivende planer og programmer for kirkelig virksomhet. Bestemmelsen er med på å bekrefte Kirkemøtet som kirkens øverste organ, og gir en anvisning til soknene om at Kirkemøtet har en naturlig autoritet i slike saker. Vi støtter også at Kirkemøtet fortsatt skal ha en eksplisitt hjemmel i kirkeloven § 24 tredje ledd til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for stillinger som tilsettes av soknet ved kirkelig fellestråd.

Vi er enige i at soknene fortsatt skal ha stor grad av selvstendighet. Det ligger imidlertid en prinsipiell utfordring i at Den norske kirke består av en rekke selvstendige rettssubjekt, og at Kirkemøtet som organ for det nasjonale rettssubjektet ikke har en alminnelig organisasjons- og instruksjonsmyndighet overfor soknets organer. Soknenes selvstendighet må balanseres opp mot behovet for enhet i kirken slik at vi som kirke ikke blir en sammenslutning av sokn som nærmest er selvstendige enheter. Departementet foreslår ikke å videreføre bestemmelsene i kirkeloven §§ 9 og 14 der henholdsvis menighetsråd og kirkelige fellestråd utfører «de oppgaver som de til enhver tid er pålagt Kongen eller departementet». Selv om verken Kongen eller departementet har benyttet denne adgangen, kan Kirkemøtet ha nytte av å kunne delegerer oppgaver til fellestråd og menighetsråd uten at det i seg selv vil svekke soknets selvstendighet. Det er viktig å få en bedre sammenheng mellom de lokale, regionale og nasjonale kirkelige organene så lenge vi viderefører dagens modell. Vi ønsker at det i kirkeloven § 24 siste ledd sies at Kirkemøtet også skal kunne delegerer myndighet til menighetsråd og kirkelige fellestråd. Kirkemøtet bør kunne delegerer ut fra en vurdering av hensiktsmessighet så lenge delegasjonsvedtakene ikke reduserer soknenes

grunnleggende selvstendighet. Vi ser det som ønskelig at det etableres delegasjonssperrer for Kirkemøtet på saksområder fremfor at all delegasjon ikke blir mulig ut fra en prinsipiell betraktning. Da ville vi allerede nå ha kunnet markere en større enhet og sammenheng i den nyorganiserte kirken. Samtidig støtter vi at det ikke i denne fasen av reformarbeidet ikke etableres en delegasjonsadgang fra Kirkemøtet til soknene som muliggjør delegasjon av prestetilsetninger til soknenes organer.

Kirkerådet

Kirkerådet skal ivareta den utøvende myndigheten på Kirkemøtets vegne. Departementet foreslår en endring av bestemmelsene for Kirkerådets sammensetning og valg. Gjennom de foreslåtte endringene vil det tydeliggjøres at Kirkerådet ikke kan anses som et selvstendig organ, men at Kirkerådet står ansvarlig overfor Kirkemøtet. Vi gir vår tilslutning til dette forslaget som styrker Kirkemøtet som det øverste organet for Den norske kirke.

Bispedømmerådet

Stavanger bispedømmeråd mener at det er nødvendig at bispedømmerådene fortsatt bekreftes som et viktig og lovfestet organ i kirkeordningen. Høringsnotatet foreslår at bispedømmerådets oppgaver ikke lenger skal fastsettes i kirkeloven, men at det blir opp til Kirkemøtet å bestemme hvilke oppgaver bispedømmerådene skal ivareta. Kirkemøtet gis således en generell adgang til å delegerer myndighet til bispedømmerådene. Høringsnotatet legger opp til en ordning der Kirkemøtet gis myndighet til, nærmest fullt ut, å beslutte hva bispedømmerådet skal ha av oppgaver og myndighet.

Vi forutsetter at Kirkemøtet delegerer myndighet til bispedømmerådene i et slikt omfang at bispedømmerådene får tilnærmet de samme oppgavens som etter gjeldende bestemmelser i kirkeloven. Det er viktig at bestemmelsen i § 23 tredje ledd er foreslått videreført:

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet.

Denne bestemmelsen sikrer at bispedømmerådet fortsatt blir et organ for samordning og utvikling av menighetsarbeidet i bispedømmene.

Departementet foreslår at Kirkerådet skal kunne delegerer myndighet til bispedømmerådene. Dette medfører at bispedømmerådene blir generelt underordnet Kirkerådet. Dette betyr i sin tur at bispedømmerådene blir generelt underordnet både Kirkemøtet og Kirkerådet. Vi vil imidlertid stille spørsmål ved om Kirkerådet skal ha en generell adgang til å delegerer oppgaver til bispedømmerådene på lik linje med Kirkemøtet. De oppgaver som overføres til bispedømmerådet vil etter vårt syn i hovedsak være av en slik art at delegasjon nødvendiggjør behandling i Kirkemøtet.

Bispedømmerådene vil fortsatt være hensiktsmessige organ for å ivareta arbeidsgiverfunksjoner for prestetjenesten, tilsettingsorgan for prester og vigslede medarbeidere, forvalter av tilskudd og som et ressursorgan for den kirkelige virksomheten i menighetene. Evalueringen som forskningsinstitusjonen IRIS gjorde av kirkeloven av 1996 viste at prestene er den arbeidstakergruppen i Den norske kirke som gjennomgående er mest fornøyde med sin arbeidsgiver.

Vi ser det som en stor fordel og ressurs at biskopene fortsatt kan utøve sine tilsyns- og arbeidsgiverfunksjoner i nært samarbeid med synoden i form av bispedømmerådene. Samarbeid og samhandling mellom biskop og bispedømmeråd gir biskopene gode handlingsmuligheter som arbeidsgiver. Derfor må Kirkemøtet tildele bispedømmerådene myndighet som står i forhold til biskopens arbeidsgiverfunksjoner og som gir biskopen nødvendige og hensiktsmessige muligheter for utøvelse av sine funksjoner.

Det er viktig at bispedømmerådernes frihet på virksomhetsområdene blir definert. I forbindelse med fastsettelse av strategi for bispedømmene må det være tydelig hva som er fellesforpliktelser som alle bispedømmerådene er bundet av, og hva rådene selv kan vedta av satsninger. Det vil være nødvendig å få avklart hva som er den regionale frihet til å gjøre mer enn hva som ligger i minimumskravene/fellesforpliktelsene. Dette må balanseres mellom den frihet den enkelte biskop og det enkelte bispedømmeråd har for å bygge kirke ut over det som bestemmes av Kirkemøtet og Kirkerådet.

Vi støtter forslaget om en bestemmelse i kirkeloven § 23 om at bispedømmerådene skal kunne utføre oppgaver som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd eller kirkelige fellesråd. Dette kan bidra til en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom bispedømmerådet og soknets organer.

KAP. 4 DEN NORSKE KIRKE SOM ARBEIDSGIVER

Stavanger bispedømmeråd har ingen merknader til hvordan Den norske kirke som arbeidsgiver og virksomhetsoverdragelsen beskrives i dette kapittelet.

KAP. 5 SPØRSMÅLET OM SÆRSKILT LOVREGULERING AV PRESTENES OG BISKOPENS TJENESTE

Stavanger bispedømmeråd støtter at det lovfestes at det skal være prestatjeneste i hvert sokn. Dette bidrar til å styrke forståelsen av viktigheten av prestatjenesten, samtidig som det understreker forpliktelsen for kirkens og bevilgende organer om at det skal sikres tilstrekkelige rammer for prestatjenesten i alle sokn. Den nye bestemmelsen i kirkeloven § 2 understreker også Den norske kirkes folkekirkelige og landsdekkende karakter.

Praktisk-teologisk utdanning

Lovforslaget § 31 fastholder kravet til praktisk-teologisk utdanning «ved institusjon og etter regler om innhold m.v. godkjent av departementet». Videre at «departementet kan fravike kravet etter første ledd for personer som på annet grunnlag anses kvalifisert for prestatjeneste». Etersom departementet ikke lenger skal være å betrakte som et kirkelig organ (som opptrer på kirkens vegne) synes det unaturlig at departementet skal ha denne myndigheten.

De praktisk-teologiske utdanningsinstitusjonene vil med denne reformen i utgangspunktet ikke være underlagt kirkelig myndighet. Det varsles imidlertid at «disse spørsmålene vil bli behandlet i et eget høringsnotat og tas ikke opp til drøfting her». I denne prosessen må det avklares hvordan kirken kan være den instans som definerer/godkjenner den praktisk-teologiske utdanningen.

Det må forutsettes at det òg i framtiden skal være felles kvalifikasjonskrav for prester i hele Den norske kirke, og at disse er fastsatt av og forvaltes av ett kirkelig organ. Det må òg forutsettes at det er kirkelige organ som har myndighet til å fravike kravet om praktisk-teologisk utdanning.

Prestetjenestens uavhengighet

Stavanger bispedømmeråd mener at det er viktig at prestatjenestens uavhengighet sikres ved at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens rettigheter og forpliktelser. Det er nødvendig at friheten defineres nærmere av Kirkemøtet og Bispemøtet.

Prestenes utøvelse av kirkelige og samfunnsmessige oppgaver vil best kunne utøves dersom deres uavhengighet er stadfestet og avklart gjennom en bestemmelse i kirkeloven. Vi støtter departementets lovforslag om at følgende formuleringen tas inn i kirkeloven § 34:

All prestatjeneste skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonenes forutsetninger og forpliktelser.

Vi forutsetter at denne formuleringen er i samsvar med og viderefører dagens rettstilstand i forhold til prestenes uavhengighet.

Regulering av biskopenes og prostenes tjeneste

Stavanger bispedømmeråd støtter en lovfesting av bispetjenesten og prostetjenesten slik det er foreslått i kirkeloven § 2.

Vi støtter også departementets anliggende om at det fortsatt skal være en uavhengig bispetjeneste. Biskopens uavhengige tjenesteutøvelse er søkt ivaretatt gjennom lovforslaget i kirkeloven § 34. Dette medfører at det blir Kirkemøtets ansvar å sikre at biskopene faktisk kan utøve sin bispetjeneste på en uavhengig måte i forhold til ordinasjon, vigsling og visitaser. Vi ser at etableringen av et særskilt klageorgan gir muligheter for å etablere ordninger der biskopen på disse områdene ikke blir underlagt Kirkemøtet som delegerende myndighet.

Det er viktig at det er Kirkemøtet som er overordnet biskopene og at ikke Kirkerådet kommer i et overordningsforhold til biskopene.

Det foreslås en endring i Kirkeloven § 32. Tidligere var det departementet som hadde myndighet til å frata en prest retten til å utføre prestatjeneste. Denne myndigheten foreslås overført til «biskopen». Med den foreslåtte endringen er det «biskopen» som kan vedta å frata en prest retten til å utføre prestatjeneste, men det sies ikke hvilken biskop som skal ha denne myndigheten, om det er biskopen på nåværende eller tidligere bosted/tjenestested. En kan se for seg situasjoner der flere enn én biskop kan bli involvert i en slik sak. Det bør derfor vurderes om det kan gis adgang til at flere biskoper kan samarbeide i slike saker. Sannsynligvis forutsettes det at vedtak om tap av presterettigheter skal ha gyldighet ikke bare i vedkommende bispedømme, men i hele Den norske kirke. Det må foreligge en samlet oversikt over hvem som har presterettigheter i Den norske kirke.

KAP. 6 REGLER OM KLAGE

Klageadgang

Stavanger bispedømmeråd støtter at det etableres en klageinstans i Den norske kirke. Det som kan klages inn for klageorganet må være tydelig definert slik at klageinstansen ikke får en politisk funksjon i saker som hører inn under de kirkelige organers politiske beslutninger. De politiske prosessene må ikke bindes gjennom klagebehandling og den presedensen som klageorganet etablerer.

Opprettelsen av klagenemnda er etter vårt syn en nødvendig forutsetning for å sikre biskopenes uavhengighet.

Vi mener at de saksområdene som departementet foreslår kan klages inn for klagenemnda er hensiktsmessige. Vi viser for øvrig til Kirkerådets høringsuttalelse og omtalen der av hva som er uavklart i forhold til Den norske kirkes klagenemnd.

KAP. 7   ANDRE FORSLAG TIL ENDRINGER I KIRKELOVEN

Stavanger bispedømmeråd ser at der er en viktig sammenheng mellom kommunenes finansieringsansvar og kirkelig inndeling og kirkebygg. Vi støtter at myndigheten til å gjøre vedtak om opprettelse og nedleggelse av sokn, godkjenning av ny kirke og nedleggelse av kirke, fortsatt skal ligge til departementet. Samtidig vil vi anbefale delegasjon til biskop og bispedømmeråd i samsvar med dagens delegasjonsordning.

Lovforslaget til kirkeloven § 24 gir Kirkemøtet myndighet til å fastsette «kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for særskilte stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk». I denne paragrafen sies ingen ting om kvalifikasjonskrav for prester. Gjeldende Tjenesteordning for menighetsprester § 3 legger myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav for prester til «Kongen eller departementet». Lovforslagets § 34 gir Kirkemøtet myndighet til å fastsette «tjenesteordning og gi nærmere regler om vilkår mv. for prester, proster og biskoper». Implisitt i dette gis Kirkemøtet myndighet til å fastsette kvalifikasjonskrav for prester. Det ville likevel vært naturlig at det var eksplisitt uttrykt hvem som fastsetter kvalifikasjonskrav for prester. Dette kunne eksempelvis vært uttrykt i kirkeloven § 24.

KAP. 9, 11, 12 OG 19   ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Stavanger bispedømme er tilfreds med at det i høringsnotatet uttrykkes at de tilskuddsbaserte bevilgningene fra staten til Den norske kirke skal ha de samme formål som i dag, og at den økonomiske ansvarsfordelingen mellom stat og kommune føres videre. Det gjøres et betydelig arbeid for å belyse de økonomiske sidene og konsekvensene.

Stavanger bispedømmeråd ser det som positivt at staten vil dekke sin økonomiske forpliktelse til Den norske kirke gjennom et rammetilskudd, som Kirkemøtet er mottaker av, og fordeler mellom de ulike formålene og oppgavene. Vi ser det som naturlig at rammetilskuddet fortsatt knyttes til en velutviklet målstyring.

Vi er innforstått med at bevilgningene vil være underlagt vanlige vurderinger av den generelle budsjettsituasjonen fra år til år. For å skape forutsigbarhet, trygge arbeidsplasser samt sikre rekruttering, er det avgjørende at Den norske kirke i sine årlige budsjettframlegg har mulighet for å søke dekning for virkningen av tariffavtaler og lønnsoppgjør. Stavanger bispedømmeråd vil understreke viktigheten av at det årlige

rammetilskuddet tar høyde for økte kostnader knyttet til generell prisutvikling, lønnsutvikling, pensjonskostnader og flere oppgaver. Rammetilskuddet må være dynamisk slik at ikke behovene og prisnivået i 2017 blir retningsgivende også for framtiden.

Vi gleder oss over at det i høringsnotatet sies at statens bevilgninger til Den norske kirke skal føres videre på samme nivå som tidligere. Samtidig vil vi understreke at det må gjøres en kvalitativ og ikke en kvantitativ vurdering av hva som ligger i begrepet «samme nivå som tidligere.»

Vi merker oss at kommunenes og statens årlige bevilgninger til Den norske kirke er beregnet til å være i størrelsesorden 5 milliarder kroner. Vi forutsetter at det foreligger en felles forståelse av tallmaterialet med Kirkerådet og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA). Det er svært viktig at den reelle verdien av all kommunal og statlig tjenesteyting er beregnet og tatt inn i estimatet.

Når det i høringsnotatet står at bevilgninger skal føres videre på samme nivå, forutsetter vi at administrative kostnader som i dag betales av staten utenom virksomhetenes egen driftsbevilgning kompenseres fullt ut. Kostnader som virksomhetene ikke betaler for i dag omfatter blant annet:

- Årlige pensjonskostnader
- IKT-baserte systemer og programmer
- Regnskapsføring og oppfølging gjennom DFØ
- Utgifter til revisjon
- Forsikringspremie
- Kompetanse innen tariff- og avtalespørsmål, økonomistyring, anskaffelser, juridisk rådgivning, personalforvaltning m.m.

Vi vil videre framheve at virksomhetsoverdragelsen og omleggingen i seg selv utløser behov for økte bevilgninger. Derfor må man ikke bare se på dagens kostnader når de kommende års bevilgninger skal vurderes, men også ta høyde for økte kostnader i omstillingsfasen.

Kulturdepartementet forutsetter på side 66 i høringsdokumentet at nye administrative systemer for økonomi, regnskap og personal må kunne settes i drift straks utskillingen er realisert. Det krever at kirken får midler til å gjennomføre anskaffelser og bygge kompetanse i god tid før 1. januar 2017. Stavanger bispedømmeråd deler Kirkerådet sin bekymring for at midlene ikke bevilges tidsnok til at nødvendige systemer og kompetanse er på plass til 01.01.17.

Høringsnotatet peker på at det foreligger et potensiale for rasjonalisering og innsparing i forvaltningsreformen. En kostnadseffektiv oppgave- og arbeidsdeling mellom bispedømmerådene og mellom Kirkerådet og bispedømmerådene er nevnt som et slikt potensiale. Vi gir vår tilslutning til at dette kan gi muligheter for innsparinger, men understreker at slike effektiviseringsgevinster betinger at kirken tilføres tilstrekkelige midler tidlig nok til å foreta investeringer i IKT-systemer, bygge opp kompetanse og etablere hensiktsmessig arbeidsfordeling og rutiner.

Vi mener det er særdeles viktig at staten som avgiver må vise stor ansvarlighet i å legge til rette resurser slik at Den norske kirke vil være i stand til å overta arbeidsgiveransvaret og praktisere det med høy kvalitet. Derfor er det oppløftende at Kulturdepartementet i høringsdokumentet side 87 skriver:

De aktuelle virksomhetene har i dag neppe tilstrekkelig kapasitet til å kunne ta et selvstendig ansvar for økonomien etter en utskilling. Heller ikke kirkens kapasitet innen personalforvaltningen er antagelig tilstrekkelig i dag til å dekke det selvstendige ansvar kirken vil kunne få på dette området.

I den forstand var framlegget til bevilgning for 2015 svært skuffende. Den viser at staten ikke følger opp hva som står i disse setningene. Vi vil anbefale departementet på det sterkeste til å ta konsekvensen av erkjent manglende kapasitet på økonomi- og personalområdet, gjennom økte bevilgninger i omstillingsfasen. Samtidig som vi også erkjenner at kirken må være på leiting etter rasjonaliseringsgevinster alle steder, og da særlig i økonomiforvaltningen.

Departementet foreslår på side 78 at kirken tilføres et kontanttilskudd i forbindelse med utskillingen som tar hensyn til omstillingsbehov, og samtidig forhindrer at årlige rammetilskudd hvert år utfordres av manglende inndekning til initielle og tidsbegrensede kostnadsøkninger. Stavanger bispedømmeråd ser positivt på muligheten for å få tilført midler som kan være en buffer mot uforutsette kostnader. En slik løsning vil redusere behovet for å be om ekstra bevilgninger hver gang endringer skal gjennomføres og uforutsette hendelser inntreffer.

Stavanger bispedømmeråd merker seg og støtter at rentekompensasjonsordningen bekreftes som en viktig ordning.

Vi støtter den ordningen for Svalbard kirke som beskrives i høringsnotatet.

Den norske kirke ser allerede på OVF som et kirkelig fond. Avkastningen har i liten grad saldert de statlige forpliktelsene, og slik bør det være i fortsettelsen.

KAP. 10 KIRKEMØTET SOM TILSKUDDSMOTTAKER

Vi er innforstått med at Staten gjennom tilskuddsforvaltningen til kirken fortsatt må stille mål, kreve årlig rapportering om måloppnåelse og foreta kontroll med at økonomiforvaltningen er forsvarlig.

Vi støtter at målene som er satt for statens bevilgninger til Den norske kirke videreføres.

Stavanger bispedømmeråd ser at departementet peker på at ressursfordelingen innenfor kirken bør vurderes. Vi støtter dette, og da særlig i forhold til prestatetjenesten. Samtidig er det viktig som departementet nevner at kirken selv har en gjennomgang av fordeling av lønnsressurser til de enkelte bispedømmer. Det er viktig å sikre en enhetlig nasjonal kirke med rimelig lik arbeidsbelastning på prestene.

KAP. 13 PENSJONSORDNINGEN I EN FRISTILT KIRKE

Det er positivt at staten vil sikre en overgangsordning på 3 år i forhold til de ansattes medlemskap i Statens Pensjonskasse. I høringsdokumentet legges det opp til at statens bevilgninger skal opprettholdes på samme nivå som i dag. I fortsettelsen forventer vi derfor at rammetilskuddet gir rom for pensjonsordninger med like gode vilkår som dagens pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse.

Vi merker oss at AFP-ordningen vil falle bort etter 3 år, fordi den ikke regnes som del av de statsansattes individuelle rettigheter som automatisk overføres ved en virksomhetsoverdragelse. For Stavanger bispedømmeråd er det viktig å trygge seniorprestene, slik at de blir med over til en ny arbeidsgiver. Derfor blir pensjonsrettigheter viktige spørsmål. Vi er glade for at departementet trygger AFP-ordningen i 3 år etter fristillingen fra staten. Stavanger bispedømmeråd er likevel bekymret for hva som skjer etter utløpet av denne 3-årsperioden. Vi frykter at kirken ikke vil ha muligheter eller ressurser til å inngå en ny AFP-avtale med samme betingelser som i hovedtariffavtalen. Dermed bortfaller en trygghet for ansatte i aldersgruppen 62-63 år som står i valget mellom fortsatt tjeneste og mulig AFP ved overgang fra staten til det nasjonale rettssubjektet. Dette vil kunne bli en krevende sak, som beklageligvis kan tappe kirken for mange dyktige medarbeidere ved overdragelse av arbeidsgiveransvaret til kirken.

KAP.14 MYNDIGHETNE TIL Å FASTSETTE BUDSJETT OG REGNSKAPSORDNINGEN FOR MENIGHETSRÅDENE OG DE KIRKELIGE FELLESRÅDENE

Stavanger bispedømmeråd støtter at departementet fortsatt har det overordnede ansvaret når det gjelder økonomiforvaltningen i soknene.

På sikt må det være et mål med en enklest og mest mulig samordnet budsjetteringsordning og et felles økonomiregelverk for soknene og det nasjonale rettssubjektet. Dette kan bidra til å markere enhet i Den norske kirke som organisasjon.

KAP.15 ÅPNINGSBALANSE OG EGENKAPITAL

Av høringsnotatet framgår det at en tilstrekkelig egenkapital skal ha en størrelse og sammensetning som sannsynliggjør at virksomheten, i den situasjonen den til enhver tid er i, kan ivareta sine forpliktelser. Den norske kirke må kunne påregne å starte med et utgangspunkt som gjør den stand til å fungere, både i forhold til de oppgaver som skal løses og i forhold til det å være en god og ansvarlig arbeidsgiver.

Vi understreker at kirken må ha anledning til å melde særlig behov til staten det enkelte budsjettår, også når det gjelder investeringer.

Høringsnotatet legger opp til en ordning der det nasjonale rettssubjektets organer ikke kan ta opp lån. Dette er begrunnet med at staten blir indirekte gjort til garantist for lånene. Den norske kirke vil ha behov for å ta opp lån, både til større og til langsiktige investeringer. Som eksempel kan nevnes at det kan være hensiktsmessig å eie sine egne kontorlokaler eller at investeringer i infrastruktur krever så store utbetalinger at rammetilskudd eller oppsparte midler ikke vil være tilstrekkelige til å dekke investeringsbeløpet. Vi anmoder departementet om å vurdere om det kan etableres en ordning som åpner for låneopptak, iallfall innenfor gitte rammer.

KAP. 16-18 SKATTE- OG AVGIFTSSPØRSMÅL

Stavanger bispedømmeråd støtter departementets vurderinger.

Med vennlig hilsen

Gunnar Rønnestad e.f
fungerende stiftsdirektør

Kopi: Kirkerådet